

Roboty budowlane: transformacja zobowiązania w razie upadłości wykonawcy
Karolina Sieraczek, [radca prawny Wrocław](#), Rödl & Partner

Skutek w postaci przekształcenia zobowiązań niepieniężnych upadłego w zobowiązania pieniężne nie obejmuje zobowiązań z tytułu rękojmi lub gwarancji wykonawcy robót budowlanych w odniesieniu do tych wad wykonanych robót, które nie ujawniły się do dnia ogłoszenia upadłości.

Tak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 12 kwietnia 2018 r. (sygn. akt: II CSK 366/17).

Powód P. W. pozwem złożonym 10 października 2013 r. dochodził zasądzenia od pozwanej T. (dalej: wykonawca) kwoty 76 632,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kaucji gwarancyjnej zatrzymanej przez wykonawcę na podstawie umowy o roboty budowlane zawartej z I. (dalej: podwykonawca). Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z 20 kwietnia 2016 r. zasądził od wykonawcy na rzecz powoda przedmiotową kwotę z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2012 r.

Sąd ustalił, że wykonawca był generalnym wykonawcą salonu samochodowego oraz, że 17 września 2010 r. zawarł z podwykonawcą umowę na kompleksowe wykonanie robót. Zgodnie z umową wykonawca zatrzymywał jako kaucję gwarancyjną każdorazowo określone kwoty, które miały podlegać zapłacie w dwóch transzach, ostatnia do 31 maja 2016 r. – łącznie 153.265,00 zł. 16 grudnia 2011 r. wykonawca i podwykonawca sporządzili Protokół Odbioru Końcowego Robót, w którym nie wskazano żadnych uwag poza zastrzeżeniem, iż do 12 stycznia 2012 r. należy rozwiązać problem zaciekania ścian.

Postanowieniem z 16 stycznia 2012 r. Sąd Rejonowy w K. ogłosił upadłość podwykonawcy obejmującą likwidację majątku dłużnika. Po ogłoszeniu upadłości wykonawca zgłosił syndykowi podwykonawcy wadę montażu wentylatora dachowego, powodującą zalewanie pomieszczeń. Wezwanie ponowiono pismami z 25 i 30 kwietnia 2012 r. z uwagi na nieskuteczność podjętych czynności naprawczych.

Notą księgową wykonawca obciążył podwykonawcę kwotą 79.556,40 zł wyliczoną jako kara umowna za opóźnienie w usunięciu wady, wyznaczając 14-dniowy termin płatności oraz wezwał podwykonawcę do zapłaty powyższej kwoty. Wobec braku zapłaty wykonawca dokonał potrącenia swoich wierzytelności, w tym wierzytelności z tytułu kary umownej z wierzytelnością podwykonawcy wobec niego z tytułu zwrotu kaucji gwarancyjnych zatrzymanych na podstawie umowy o podwykonawstwo.

Następnie Sąd Rejonowy w K. zezwolił syndykowi podwykonawcy na sprzedaż jego wierzytelności powodowi, w tym wierzytelności z tytułu kwot kaucji gwarancyjnej wobec wykonawcy. Powód bezskutecznie wezwał wykonawcę do zapłaty kwoty objętej pozwem w terminie 7 dni – kwota ta stanowiła 50 proc. wysokości kaucji gwarancyjnej.

Sąd okręgowy odrzucił zarzut wykonawcy o braku legitymacji czynnej po stronie powoda. Przyjął, że wierzytelność dochodzona przez powoda została przez niego skutecznie nabyta na podstawie cesji z 22 maja 2013 r. Podobnie ocenił zarzut wygaśnięcia wierzytelności objętej pozwem wskutek potrącenia dokonanego przez wykonawcę. Wskazał, że z chwilą ogłoszenia upadłości podwykonawcy, tj. z dniem 16 stycznia 2012, na mocy art. 91 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze (dalej: PrUpadNapr) zobowiązanie do usunięcia wad wykonywanych robót stało się zobowiązaniem pieniężnym ze względu na fakt, iż wspomniane wady musiały istnieć najpóźniej w dniu 16 grudnia 2012 r. (dzień podpisania Protokołu Odbioru Końcowego Robót). W związku z ogłoszoną upadłością podwykonawca mógł być od tego dnia zobowiązany tylko pieniężnie – nie powstało zatem zobowiązanie do zapłaty kary umownej, skoro podwykonawca znajdujący się w stanie upadłości nie był zobowiązany do usunięcia wad.

Od wyroku pozwany wniósł apelację. Sąd apelacyjny podzielił stanowisko sądu pierwszej instancji i w związku z tym pozwany wniósł skargę kasacyjną. Sąd Najwyższy nie podzielił stanowiska sądów I i II instancji i uchylił wyrok, przekazując sprawę do ponownego rozpatrzenia sądowi apelacyjnemu.

KOMENTARZ EKSPERTA

Karolina Sieraczek radca prawny i Senior Associate we wrocławskim biurze Rödl & Partner

Sąd Najwyższy słusznie stwierdził, iż sądy obu instancji dokonały błędnych założeń w okolicznościach sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że określony w art. 91 ust. 2 PrUpadNapr skutek w postaci przekształcenia zobowiązań niepieniężnych upadłego w zobowiązania pieniężne nie obejmuje zobowiązań z tytułu rękojmi lub gwarancji wykonawcy robót budowlanych, jeżeli mamy do czynienia z wadami wykonanych robót, które nie ujawniły się do dnia ogłoszenia upadłości. Okoliczność w postaci ujawnienia się wady i jej stwierdzenia oznacza prawną aktualizację obowiązku ich usunięcia, czyli świadczenia. Jeżeli do chwili ogłoszenia upadłości wady się nie ujawniły, to nie nastąpiła taka aktualizacja, a tym samym nie jest możliwe – na dzień ogłoszenia upadłości – ustalenie wartości zobowiązania niepieniężnego dla celów jego transformacji w zobowiązanie pieniężne, a odpowiedzialność upadłego wynikająca z gwarancji lub rękojmi trwa nadal ze wszystkimi jej konsekwencjami (np. wyrok SN z 16 grudnia 2010, sygn. akt I CSK 114/10). W tych okolicznościach zobowiązanie nie mogło ulec takiej transformacji. Istotne znaczenie ma bowiem chwila, w której wady ujawniły się (tj. zostały stwierdzone), a nie chwila, w której powstały.

Skoro w przedmiotowej sprawie wady ujawniły się dopiero po ogłoszeniu upadłości, nie było możliwości zastosowania art. 91 ust. 2 PrUpadNapr, a na podwykonawcy przez cały czas ciążył obowiązek usunięcia wad przedmiotu umowy. Potrącenie kary umownej przez wykonawcę było skuteczne i uzasadnione okolicznościami sprawy. Dokonując ustaleń ciążących na spółkach w upadłości praw i obowiązków, należy brać pod uwagę moment ujawnienia wad. Sam moment ich powstania nie ma tutaj znaczenia.

Źródło: <https://www.rp.pl/Firma/310129984-Roboty-budowlane-transformacja-zobowiazania-w-razie-upadlosci-wykonawcy.html>